

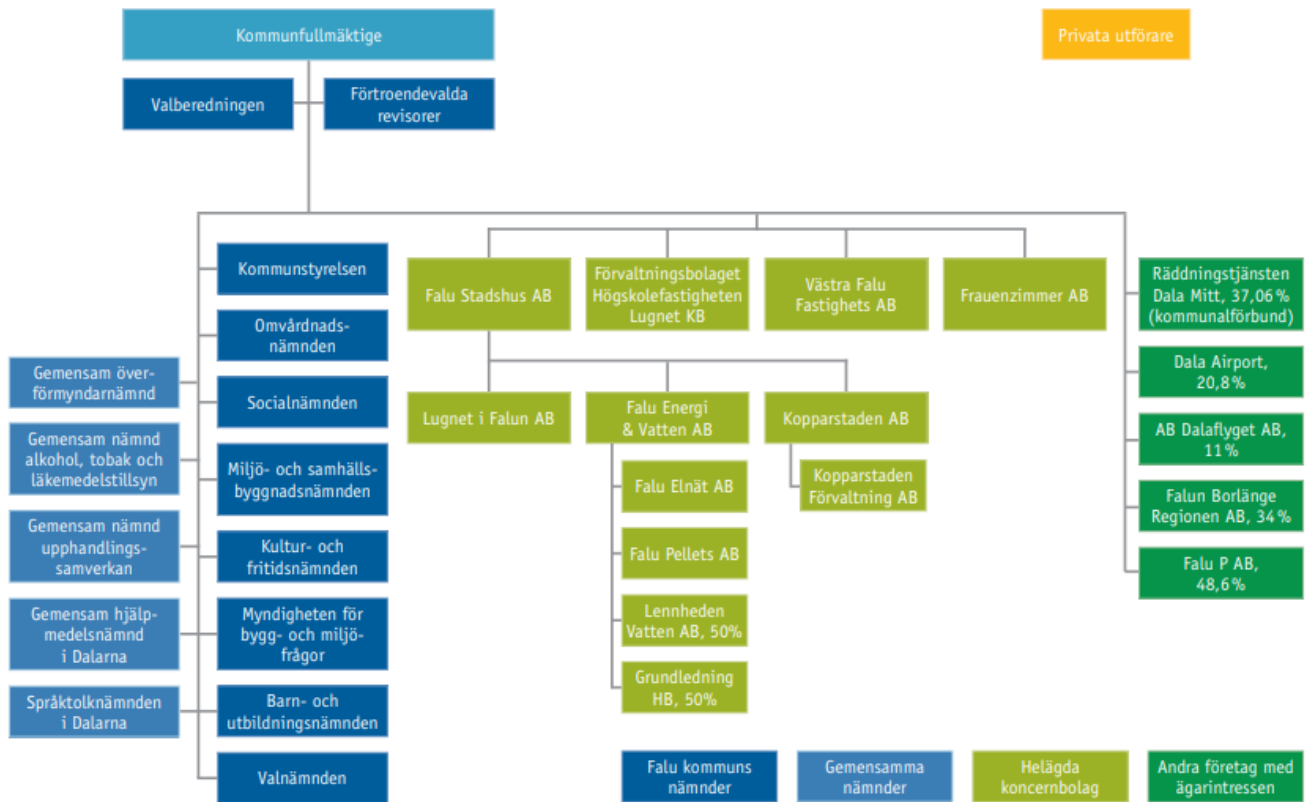

Årsplan med budget 2023–2025

Politiska ledningens budgetförslag 2022-05-31

ORGANISATIONSÖVERSIKT

DEN SAMLADE KOMMUNALA VERKSAMHETEN

Innehåll

ORGANISATIONSÖVERSIKT.....	2
FÖRORD – KOMMUNSTYRELSENS ORDFÖRANDE	4
INLEDNING.....	5
Stora tillskott till verksamheterna.....	5
Investeringar i urval.....	5
Ny organisation.....	5
Den politiska ledningens prioriteringar juni 2023	6
PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR 2023–2025.....	8
Befolkningsutveckling	8
Den makroekonomiska utvecklingen.....	9
Utveckling av Falu kommuns ekonomi.....	10
Falu kommun som arbetsgivare	12
FALUALLIANSENS PRIORITERADE MÅLOMRÅDEN OCH MÅL	13
Målområde 1: God utbildning för alla	14
Målområde 2: Egen försörjning	17
Målområde 3: Växande näringsliv	19
Målområde 4: Attraktiv boendekommun.....	21
Målområde 5: Bekämpa miljö- och klimatförändringen.....	23
FINANSIELLA MÅL FÖR GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING	25
EKONOMISK SAMMANSTÄLLNING	26
Driftramar för budget 2023 och ekonomisk plan 2024 och 2025	26
Investeringar 2023–2027	27
Resultaträkning 2023–2025	31
Balansräkning 2023–2025	32
Kassaflödesanalys 2023–2025	32

FÖRORD – KOMMUNSTYRELSENS ORDFÖRANDE

När Falualliansens samarbetspartier M, C, L, KD och Falupartiet lägger fram budgeten för 2023 så sker det i ett omvärldsläge som är osäkrare än på länge. Ett fullskaligt krig rasar i Ukraina, ett land i vår närhet, och vi påverkas på många sätt. Påtagligt är det säkerhetspolitiska läget som har inneburit att Sverige nu är redo att ta steget in i NATO. För oss innebär det att vi står redo att ta emot flyktingar från kriget som kommer hit. Det innebär också att vi måste hantera ekonomisk osäkerhet, med prisökningar, inflation och höjda räntor. Samhället måste också höja förmågan att stå emot kriser med allt vad det innebär.

Samtidigt fortgår vardagen och vi har, som alltid, ansvaret för att verka för en positiv utveckling i vår kommun, utveckla välfärden, främja företagsamhet och skapa förutsättningar för mångfalden i vårt föreningsliv som bidrar med kultur, gemenskap och aktivitet för så många.

Vi presenterar en budget som ger goda förutsättningar för den kommunala kärnverksamheten samtidigt som den möjliggör en stark samhällsutveckling. Trots att vi just har tagit oss igenom en lång pandemi som har ställt såväl Falu kommun som samhället i sin helhet på prov, så har kommunorganisationen under den gångna mandatperioden klarat av att genomföra omfattande insatser för effektivisering, utvecklad målstyrning och förbättrad styrning. Tack vare detta, och de starka ekonomiska resultaten under de senaste åren, finns en trygghet som gör det möjligt att driva en fortsatt expansiv, offensiv och reforminriktad politik. Det skapar förutsättningar för Falun att fortsätta utvecklas så att fler Falubor kan ta del av den livskvalitet som finns här.

Det innebär inte bara växande ekonomi och växande befolkning, utan att Falu kommun ska vara en trygg plats där även människor kan växa. Där stad och land ständigt finns nära, där det finns ett rikt utbud av handel, kultur, natur och fritidsaktiviteter. Falun är erkänt för sitt hållbarhetsarbete och är en av de kommuner i landet som lyfts fram som mest framgångsrik i att nå målen inom Agenda 2030. Det är ingen slump. Vi ska fortsätta bygga ett samhälle där grunden är hållbarhet inom alla områden. Falun ska vara en kommun där det är bra att bo, leva och verka.

Vi fortsätter, liksom under hela mandatperioden, att göra särskilda satsningar för de utsatta i samhället, och för att välkomna nya Falubor och skapa möjligheter för dem. Möjligheten till arbete och egen försörjning är särskilt viktig oavsett vem du är. Vi prioriterar därför satsningar som främjar skola, näringsliv och arbetsliv.

Falualliansen har under mandatperioden tagit initiativ till en omfattande reform av det kommunala hållbarhetsarbetet med grund i Agenda 2030. Agenda 2030 är nu en integrerad del i den kommunala styrningen och uppföljningen, och ska stödjas av de utvecklingsinitiativ som läggs fram i nämndernas och förvaltningarnas verksamhetsplaner.

Budgeten är baserad på Agenda 2030 genom våra fem prioriterade målområden. Utifrån dessa har vi fördelat medel till nämnderna. Agenda 2030-politiken är inte ett separat politikområde, utan något som ska genomsyra all kommunal verksamhet. För att nå de uppsatta målen måste hela kommunkoncernen jobba i en riktning. Det kräver målmedvetenhet i kommunen och i de kommunala bolagen, men också samverkan med privata och offentliga aktörer i samhället i övrigt.

Vi budgeterar för ett resultat på 0,9 procent under 2023. Till detta kommer en reserv på 25 miljoner kronor för att hantera osäkerhet i den ekonomiska utvecklingen. De senaste årens överskott har stärkt kommunens ekonomi och 177 miljoner kronor av de senaste årens resultat har avsatts till en resultatutjämningsreserv som ger en trygg grund för kommunens ekonomi under de närmaste åren.

Joakim Storck (C)

Kommunstyrelsens ordförande

INLEDNING

Stora tillskott till verksamheterna

Falualliansens budgetförslag innebär stora riktade tillskott till nämnderna. Vi gör nya riktade tillskott till nämnderna på totalt 51,4 mnkr. Utöver sedan tidigare beslutad uppräknings på 1,5 procent för 2023 görs dessutom ytterligare indexuppräknings på 0,4 procent baserat på 2022 års ramar exklusive internhyror. Det motsvarar nya tillskott till nämnderna på sammanlagt 13 mnkr vilket finns specificerat under varje nämnd som ytterligare uppräknings.

En stor satsning inför 2023 blir en satsning på personalen. Enligt den centrala uppgörelsen mellan arbetsgivare och fack höjs premien för den avgiftsbestämda delen av pensionsavtalet från 4,5 procent till 6,0 procent. Det innebär att ca 55 miljoner kr av årets disponibla medel går till en bättre avtalsmässig pensionsnivå för våra anställda.

Nya tillskott för 2023 jämfört med flerårsplan:

- Ökade pensionskostnader 65 mnkr
- Nya riktade tillskott till nämnderna på totalt 51 mnkr
- Ytterligare uppräknings på 0,4 procent på 2022 års ramar exklusive internhyror 13 mnkr
- Förlusttäckning inflation och prisökningar för verksamheter inom sektor service 10 mnkr

Verksamheterna tillförs totalt ytterligare 151 mnkr. Jämfört med 2022 är tillskottet till verksamheterna totalt 218 mnkr.

Utgångspunkten för den budget som presenteras är en oförändrad skattesats. Utdebiteringen föreslås ligga kvar på 22:07 per skattekrona för 2023.

Investeringar i urval

Investeringstakten är fortsatt mycket hög. Inflation och osäkerhet om ränteutveckling och höjda priser försvårar planeringen. Investeringsnivån ska inte överstiga 587 mnkr 2023, 670 mnkr 2024 och 621 mnkr 2025.

Bland de planerade investeringarna under perioden 2023 - 2027 kan nämnas:

- Nya skolor i Vika (180 mnkr) och Sundborn (195 mnkr)
- Nya vård- och omsorgsboenden Hälsingebacken (160 mnkr) och Bjursås (160 mnkr)
- Fortsatt prioritering av Kristinehallen (172 mnkr) och Dalateatern (ca 50 mnkr)
- Bredbandsutbyggnad 3,5 mnkr 2023, 3 mnkr 2024 och 3 mnkr 2025
- Gång och cykel 10 mnkr årligen 2023–2025 (Cykelplanen 5 mnkr, Säkra skolvägar 5 mnkr)

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden uppmanas avbryta planerna för bostäder på Dalavallen och säkerställa platsens framtida användning för idrottsändamål.

Planerade investeringar redovisas i avsnitt Investeringar 2023-2027 på sidan 27.

Ny organisation

En ny nämndorganisation är beslutad i kommunfullmäktige och gäller från 1 januari 2023:

- Socialnämnden blir arbetslivs- och socialnämnden och tar över ansvar för arbetsmarknadsfrågor från kommunstyrelsen
- Barn- och utbildningsnämnden tar över ansvar för barn och familj från tidigare socialnämnden
- Omvårdnadsnämnden tar över ansvaret för LSS och socialpsykiatri från tidigare socialnämnden
- Den nya servicenämnden tar över ansvaret för serviceverksamhet från kommunstyrelsens serviceutskott

Driftbudgetar för berörda nämnder justeras genom ramväxling.

Den politiska ledningens prioriteringar juni 2023

Nedan följer en sammanfattning av prioriteringar per nämnd.

Barn- och utbildningsnämnden

Ny organisation:

Ytterligare uppräknig 0,4 procent 6,1 mnkr

- Volymökningar barn- och familj 11 mnkr
- Kompetensutveckling personal och politik inom barn och familj 1 mnkr
- Grundskolan: Läsa, skriva, räkna 8 mnkr
- Näringslivsorienterad skola 1 mnkr
- Arbetskläder i förskolan 1 mnkr

Summa 28,1 mnkr

Omvårdnadsnämnden

Ny organisation:

- Ytterligare uppräknig 0,4 procent 4,8 mnkr
- Volymökningar äldreomsorgen 3 mnkr
- Ökade driftkostnader för grupp- och serviceboenden 5 mnkr
- Övriga volymökningar inom LSS och socialpsykiatri 10 mnkr

Summa 22,8 mnkr

Arbetslivs- och socialnämnden

Ny organisation:

- Ytterligare uppräknig 0,4 procent 0,7 mnkr
- Samverkans effekter ny organisation -5 mnkr
- IOP kvinnojouren Kullan 1 mnkr
- RIA lågtröskelboende 1 mnkr
- Boendestödare 0,75 mnkr

Summa -1,6 mnkr

Kultur- och fritidsnämnden

Ytterligare uppräknig 0,4 procent 0,7 mnkr

- "Fotbollsvår" steg 1, konstgräs 1 mnkr
- Korta kön till kulturskolan 1 mnkr
- Underhåll och upprustning Slättbadet mm 1 mnkr
- Bibliotek, läsa/skriva-projektet: 0,4 mnkr
- Replokaler, fortsatt arbete 0,1 mnkr (endast 2023)

Summa 4,2 mnkr

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Ytterligare uppräknig 0,4 procent 0,5 mnkr

Nya exploateringsintäkter 2023 8 mnkr

- Tillskott för volymökningar 4,5 mnkr
- Ökad kapacitet för exploatering och utökning av markreserven 1,5 mnkr
- Öka takten i detaljplanering och översiktsplanering 1,5 mnkr

Summa 16 mnkr

Myndighetsnämnden för bygg och miljöfrågor

Ytterligare uppräknig 0,4 procent 52 tkr

- Kortare ledtider bygglov, handläggare 1 mnkr

Summa 1,1 mnkr

Servicenämnden

Ramväxling från kommunstyrelsen 0,9 mnkr

- Prisökningar och inflation 10 mnkr (fördelas till övriga nämnder)

Summa 10,9 mnkr

Kommunstyrelsen

Ytterligare uppräknig 0,4 procent 0,3 mnkr

Ramväxling till Servicenämnden -0,9 mnkr

Kommunstyrelsens reserv -5 mnkr (reserv 2023 totalt 25 mnkr)

- Nytt avtal för ersättningar för tjänsteman i beredskap (TiB) 0,65 mnkr
- Inköpsstrateg 0,85 mnkr
- Kommundirektören, Agenda 2030 1 mnkr
- Bredbandsutveckling ytterligare 0,5 mnkr (endast 2023)
- Personalutvecklare 0,8 mnkr

Summa -1,8 mnkr

Räddningstjänsten Dala Mitt RDM

- Faluns del av tillskott på 10 procent för räddningstjänst 5,7 mnkr

Summa 5,7 mnkr

Kollektivtrafik

- Fördyringar omsorgsresor och skolresor 2,5 mnkr

Summa 2,5 mnkr

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR 2023–2025

Befolkningsutveckling

Faluns befolkningsstillväxt har under en lång period varit ganska kraftig, men precis som för riket i stort sjönk tillväxten under 2020. Förra året tog den fart igen och vid utgången av 2021 hade befolkningen ökat med 300 personer. Enligt avstämningen per sista april i år uppgår kommunens befolkning till 59 830 personer, vilket är en minskning med 7 personer sedan årsskiftet. Det innebär att befolkningsutfallet hittills i år nu ligger en bit under den prognostiserade nivån. Födelsenettet är fortfarande positivt, men en större utflyttning än förväntat har lett till ett negativt flyttnetto. Beräkningarna i budgeten för 2023 baseras på en befolkning på 60 050 personer per 1 november 2022. Åren därefter antas en befolkningsökning med 250 invånare per år.

De antaganden som gjorts om befolkningsutvecklingen baseras på SCB:s (Statistiska centralbyråns) befolkningsprognos från förra året. Prognosen sträcker sig tjugo år framåt i tiden och baseras på det senaste årets befolkning i kommunen, följt av antaganden om framtida fruktsamhet, dödsrisker, inflyttning och utflyttning. Utifrån den genomsnittliga fruktsamheten i Falu kommun de senaste fem åren och utfallet för 2021 har antalet 0-åringar reviderats upp jämfört med närmast föregående prognos. Detta spiller också över på den förväntade utvecklingen av antalet barn i grundskoleålder. Effekten blir att den gruppen nu åter förväntas öka i antal fram till år 2035.

Det rådande läget i omvärlden gör det fortsatt svårt att bedöma den framtida befolkningsutvecklingen. Vilken påverkan Northvolts etablering i Borlänge och Dalregementets återetablering i Falun kommer att få på kommunens befolkningsstillväxt är också svårt att förutse. Prognosen är därför behäftad med mycket stor osäkerhet.

Befolkningsförändringar i olika åldrar

Nedan redovisas befolkningsförändringar uppdelade i olika åldersintervaller. Under perioden 2021–2035 bedöms befolkningen i kommunen att öka med drygt 2 600 personer. Ökningar sker nästan uteslutande i de åldersgrupper där den kommunala verksamheten bedrivs. I likhet med tidigare prognoser ser vi en stor ökning för gruppen äldre i intervallet 80–89 år. Gruppen bedöms öka med drygt 1 500 personer (52 procent) mellan åren 2021 och 2035, samtidigt som gruppen 90 år och äldre också ökar markant. Dessa ökningar ställer fortsatt stora krav på den kommunala äldreomsorgen i form av både hemtjänst och särskilt boende. Ökningen avseende elever inom grundskolan (6–15 år) bedöms under perioden fram till 2035 uppgå till knappt 300 barn, vilket skulle motsvara en ny grundskola. Utmaningen blir dock att elevökningen inte sker på ett och samma ställe utan att den fördelas över hela kommunen.

Antalet personer i arbetsför ålder kommer under perioden att öka mycket marginellt, + 2,5 procent. Utvecklingen där färre Falubor ska försörja fler i icke arbetsför ålder leder till att skatteintäktsutvecklingen blir svag eller till och med negativ sett till det totala antalet invånare. Denna utveckling leder också till brist på arbetskraft, framför allt inom äldreomsorgen.

Tabell 1 Befolkning uppdelad i åldersgrupper - prognos 2022

	0	1-5	6	7-15	16-19	20-29	30-49	50-66	67-79	80-89	90-	Summa
2021	620	3 487	715	6 519	2 798	6 524	15 041	11 921	8 646	2 956	610	59 837
2022	640	3 430	760	6 621	2 840	6 348	15 215	11 829	8 755	3 057	611	60 106
2023	637	3 445	709	6 740	2 863	6 302	15 322	11 776	8 770	3 199	618	60 380
2024	633	3 426	739	6 777	2 930	6 239	15 413	11 753	8 676	3 427	629	60 642
2025	631	3 420	723	6 806	2 973	6 290	15 458	11 764	8 540	3 639	648	60 892
2026	630	3 411	725	6 844	3 035	6 267	15 535	11 786	8 395	3 832	677	61 137
2027	628	3 420	707	6 846	3 109	6 308	15 594	11 781	8 268	4 005	704	61 369
2028	624	3 410	724	6 828	3 157	6 360	15 670	11 793	8 138	4 118	750	61 571
2029	624	3 400	721	6 882	3 119	6 409	15 701	11 832	7 985	4 286	801	61 760
2030	625	3 393	718	6 870	3 160	6 450	15 721	11 896	7 899	4 370	836	61 938
2031	623	3 388	717	6 873	3 154	6 509	15 758	11 872	7 917	4 419	861	62 093
2032	621	3 381	716	6 836	3 189	6 548	15 775	11 878	7 881	4 487	901	62 213
2033	619	3 374	714	6 841	3 220	6 537	15 819	11 874	7 851	4 514	957	62 319
2034	618	3 369	711	6 818	3 225	6 575	15 848	11 851	7 856	4 491	1 052	62 414
2035	617	3 362	710	6 805	3 228	6 584	15 800	11 942	7 807	4 492	1 138	62 485
2021-2035	-3	-125	-5	286	430	60	759	21	-839	1 536	528	2 648
%	-0,5%	-3,6%	-0,7%	4,4%	15,4%	0,9%	5,0%	0,2%	-9,7%	52,0%	86,5%	4,4%

Den makroekonomiska utvecklingen

Efter två år med covid-19 fanns en förhoppning om att kommunerna med en rekordstark ekonomi skulle få tid att hantera pandemins långsiktiga konsekvenser och kommande demografiska utmaningar. I stället har nästa kris redan tagit dess plats – kriget i Ukraina. Kriget medför ett stort lidande för Ukrainas befolkning, men det har också kommit att påverka både nuläget och framtidsutsikterna för Sveriges kommuner. Återigen har verksamheten kommit att påverkas av faktorer som kommunerna inte råar över i form av stora flyktingrörelser, ett förändrat säkerhetsläge, stora prisökningar på bland annat energi och livsmedel, höga pensionskostnader och en osäker samhällsekonomisk utveckling.

Den svenska ekonomin återhämtade sig snabbt efter den nedgång som följde av nedstängningar och restriktioner i såväl omvärlden som på hemmaplan. Återhämtningen efter pandemin fortgår i år, men BNP-tillväxten i Sverige dämpas till följd av situationen i vår omvärld. Att restriktionerna nu har tagits bort ger betydande positiva effekter för samhällsekonomin. Särskilt delar av tjänstesektorn kommer att kunna stärkas rejält i år och det gynnar inhemsk efterfrågan och svensk arbetsmarknad. Antalet arbetade timmar ökar därför snabbt både i år och nästa år, vilket stärker lönesumman och det kommunala skatteunderlaget. Potentialen för ett större sysselsättningslyft begränsas dock av den växande gruppen arbetslösa med svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden.

Kommunernas resultat har varit mycket starka under de senaste två åren och de väntas fortsatt vara relativt höga även i år. Den höga inflationstakten och de ökade pensionskostnaderna (som både beror på det nya pensionsavtalet och den höga inflationen) gör dock tillsammans med avveckling av statsbidrag att ekonomin blir betydligt tuffare redan under 2023. Den snabba ökningen av skatteintäkterna äts upp av de ännu snabbare prisökningarna. Skatteunderlaget urholkas alltså reellt sett, vilket innebär minskad köpkraft. Utöver det ska kommunerna också finansiera en förändrad befolkningsstruktur med fler invånare och en större andel äldre. För att nästa år klara ett resultat som motsvarar 2 procent av skatter och generella statsbidrag behövs effektiviseringsåtgärder eller intäktsförstärkningar på 9 miljarder kronor i kommunerna. År 2024–2025 skulle åtgärder på

ytterligare 3 respektive 4 miljarder behöva vidtas. Det innebär att gapet uppgår till 16 miljarder i kommunerna år 2025.

De kommande åren är bristen på arbetskraft en av de största utmaningarna för såväl kommuner och regioner som för hela näringslivet. I välfärdssektorn uppstår de största behovsökningarna kommande år inom äldreomsorgen. Det beror på att den stora gruppen 40-talister efterhand uppnår 80 år och att behovet av vård och omsorg ökar i takt med stigande ålder. Utöver bristen på arbetskraft blir det framöver ännu svårare att hitta personal med rätt utbildning och kompetens. Situationen börjar bli ohållbar och det blir allt tydligare att det krävs nya sätt för att lösa välfärdsåtagandet.

Skatteunderlagets utveckling

I beräkningarna av kommunens skatteintäkter för åren 2023–2025 används antaganden om utveckling av skatteunderlaget baserad på SKR:s prognos i april 2022. Se tabell nedan.

Tabell 1 Skatteunderlagets utveckling, procentuell förändring

	2021	2022	2023	2024	2025	2021–2025
SKR, apr	5,0	4,3	5,0	3,7	3,6	23,5
SKR, feb	5,0	4,2	3,9	3,3	3,3	21,2
ESV, mar	4,8	3,9	3,8	3,8	3,6	21,6
Reg, apr	5,0	4,2	4,5	3,4	3,6	22,5

Källa: Ekonomistyrningsverket, Regeringen, SKR.

Utveckling av Falu kommuns ekonomi

I det följande redovisas ekonomiska nyckeltal utifrån vilka signaler som ges om utvecklingen och därmed kan vara ett hjälpmedel i den ekonomiska planeringen.

Årets resultat

Falu kommun gör bedömningen att ett av de finansiella målen för kommunen bör vara kopplat till kommunens resultatnivå. Långsiktigt bör resultatet uppgå till minst 2 procent av skatteintäkter och utjämning. Motiven till att uppnå ett sådant överskott är framför allt kommande års investeringsbehov men också ökade kostnader för avtalspensioner, strävan att stärka soliditeten och en reserv för oförutsedda händelser. Kommunens goda resultat under både 2020 och 2021 har förstärkt den finansiella förmågan vilket är positivt med tanke på att läget för planperioden ser mer bekymmersamt ut. Den långsiktiga målsättningen kvarstår och är fortfarande högt prioriterad. Den största utmaningen blir verksamheternas effektiviseringar och krympning av kostnadsvolymen in i budgeterade driftramar.

Upprättad prognos för helåret 2022 per april visar ett överskott på 75 mnkr, vilket är 10 mnkr bättre än det budgeterade resultatet om 65 mnkr. Verksamheterna prognostiserar underskott med 42 mnkr, varav socialnämnden -41 mnkr, sektor service -13 mnkr och barn- och utbildningsnämnden -8 mnkr. Tack vare intäktsföring av exploateringsersättningar vid det nya bostadsområdet Surbrunnsparken prognostiserar miljö- och samhällsbyggnadsnämnden ett överskott på 8 mnkr.

Reserven för oförutsedda händelser bedöms inte bli helt förbrukad under året och bidrar därför med ett överskott på 20 mnkr.

Jämfört med tidigare bedömningar räknar SKR (Sveriges Kommuner och Regioner) i sin aprilprognos med en starkare skatteunderlagstillväxt för 2022. Till följd av det beräknas Falu kommuns skatteintäkter för 2022 bli 47 mnkr högre än budgeterat.

Utveckling av pensionskostnader

I december 2021 slöts ett nytt pensionsavtal, AKAP-KR, som berör i princip samtliga medarbetare inom offentlig sektor. Det nya avtalet börjar gälla 1 januari 2023. Avtalet innebär en förbättring av pensionsnivåerna för kommunens anställda men det innebär samtidigt kraftigt ökade kostnader, främst under de första åren.

Det nya avtalet kommer att omfatta merparten av kommunens nuvarande och framtida anställda. Det nu gällande pensionsavtalet (KAP-KL) kommer fortsatt vara aktuellt och valbart för de av kommunens befintliga anställda som omfattas av den förmånsbestämda delen (för löner över 7,5 inkomstbasbelopp). AKAP-KR kommer endast att innehålla en avgiftsbestämd del (6% av lönesumman, jmf med 4,5% i det nuvarande avtalet), vilket innebär att en ännu större del av kommunens pensionskostnader utbetalas årligen och att andelen som ligger kvar som skuld/avsättning i balansräkning minskar.

Det finns även en underliggande ökning av pensionskostnaderna, som blir allt kraftigare då antalet kommunala pensionärer ökar samtidigt som intjänandekostnaderna för de anställda ökar. En bidragande orsak är den statliga karriärtjänstreformen för lärare som medför ökade pensionskostnader. De senaste prognoserna visar på en ytterligare belastning på grund av nya indexeringsregler i den allmänna pensionen som medför en övervältring av pensionskostnader från staten till kommunsektorn. Den allmänna prisökningen genom en högre inflation och förväntningarna på högre räntenivåer påverkar också kommunens pensionskostnader markant.

De totala pensionskostnaderna för 2023 (exkl. finansiell värdesäkring) beräknas uppgå 261 mnkr. Av denna summa finansieras ca 200 mnkr genom den interndebitering som belastar styrelse och nämnder för de pensioner som tjänas in under 2023. Resterande kostnader belastar den gemensamma finansförvaltningen. Ökningen av pensionskostnader jämfört med 2022 uppgår till 65 mnkr, både som en effekt av det nya pensionsavtalet och den högre inflationen och ränteläget.

Pensionsåtaganden som intjänats före år 1998 har aldrig värdesäkrats genom motsvarande resultatredovisning utan har hittills redovisats som ansvarsförbindelse. Per den 31 december 2021 uppgick denna skuld till 1 230 mnkr varav 238 mnkr utgörs av särskild löneskatt. År 2023 beräknas utbetalningarna från ansvarsförbindelsen uppgå, inklusive särskild löneskatt, till ca 74 mnkr.

Falu kommun som arbetsgivare

Falu kommun är en stor arbetsgivare med cirka 5 000 medarbetare. Vi gör samhällsnytta varje dag och strävar tillsammans för hållbar bemanning, hälsosamt arbetsliv och attraktiv arbetsgivarpolitik.

Vårt gemensamma förhållningssätt utgår från kommunens vision ”Ett större Falun” och värderingarna:

- Till nytta för Faluborna
- Enkla att samarbeta med.

Kompetensförsörjningsutmaningen är den enskilt viktigaste förutsättningen för att Falu kommun även i framtiden ska kunna erbjuda faluborna den service och de tjänster som förväntas.

Med kompetensförsörjning menar vi att på kort och lång sikt säkerställa att kommunen har tillgång till medarbetare med rätt kompetens. Det sker både genom att vi behåller och utvecklar nuvarande medarbetare och attraherar nya medarbetare. Falu kommun upprättar mål som främjar kompetensförsörjning och förvaltningarna utformar aktiviteter.

Följande inriktningar är avgörande för att Falu kommun ska klara kompetensförsörjningen på kort och lång sikt:

Falu kommun ska verka för en hållbar bemanning

Falu kommun ska verka för att chefer och medarbetare har hållbar nivå på arbetsmängd, ansvarsområde och kompetens.

Falu kommun ska verka för ett hälsosamt arbetsliv

Falu kommun ska verka för att chefer och medarbetare har en hälsosam arbetsmiljö som möjliggör friska arbetsplatser och balans mellan yrkes- och privatliv.

Falu kommun ska verka för en attraktiv arbetsgivarpolitik

Falu kommun ska verka för att förväntningar, överenskommelser och villkor i anställningen är attraktiva, begripliga och tydligt kommunicerade inom och utom organisationen.

FALUALLIANSENS PRIORITERADE MÅLOMRÅDEN OCH MÅL

Utvecklingen i Falu kommun ska vara hållbar och grundas i Agenda 2030 och de globala målen som konkretiserar innebörden av de tre hållbarhetsperspektiven ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet.

Samarbete och samsyn kring målen skapar förutsättningar för en kommunorganisation som kännetecknas av ständiga förbättringar med hållbarhet som grund. Ett arbete med att ta fram en modell för lokal målstyrning knuten till Agenda 2030 bedrevs i Falu kommun under 2019 och 2020. Falualliansen står bakom detta arbete och väljer därför att koppla budgetens mål till de fem övergripande målområden som arbetet identifierat och som tillsammans direkt verkar för att uppfylla de 17 globala målen i Agenda 2030. Målområdena är:

1. God utbildning för alla
2. Egen försörjning
3. Växande näringsliv
4. Attraktiv boendekommun
5. Bekämpa miljö- och klimatförändringen

Dessa prioriterade inriktningsmål syftar till ett gott liv för faluborna. Hållbarhetsmålen i Agenda 2030 integreras i varje inriktningsmål och följs övergripande upp genom ett paket av indikatorer (mått) varav många är hämtade från Öppna Jämförelser – Agenda 2030. På så sätt kan resultatet bedömas över tid för att se vad som går bra och vad som bör förbättras.

Uppföljning och bedömning av målen och koppling till styrmodell – målen i budgeten följs upp och bedöms i kommunens delårsrapport och årsredovisning under 2022. Uppföljningen utgår från hela kommunkoncernens rapportering. Uppföljning och bedömning av resultatmålen sker genom de aktiviteter, projekt och indikatorer som berör respektive mål, och som nämnder och bolag har verksamhetsplanerat utifrån. Syftet är att nå ständiga förbättringar i riktning mot målen.

Målområde 1: God utbildning för alla

Falualliansen mål: Falu kommuns skolor håller en hög och likvärdig kvalitet

De flesta barn deltar i pedagogisk verksamhet med start i förskolan från ett eller ett par års ålder. Därefter deltar barnet i de flesta fall i skolans olika stadier fram till artonårsåldern. Att skolan fungerar väl är centralt för att skapa och bibehålla ett hållbart samhälle. Att eleven som ung vuxen lämnar gymnasiet med godkända betyg är det bästa sättet att säkerställa en bra framtid och egen försörjning. För samhället så är det innanförskap, som godkända betyg i grundskola och gymnasium, som bäddar för att förebygga utanförskap.

Övergången mellan skolformer och stadier har varit en utmaning där vi måste bli bättre på att ta till vara och främja elevens möjligheter och behov. För att åstadkomma detta arbetar vi i Falun utifrån principen att barnet ska uppleva en sammanhållen *skolresa* utan svaga länkar. Det innebär att barnet ska sättas i centrum under hela den tid det befinner sig i en pedagogisk verksamhet, från förskolan till gymnasiet. Vi prioriterar en likvärdig hög utbildningskvalitet och ett gott ledarskap i alla våra skolor. Läsa, skriva, räkna är grunden för vidare framgång i skolan. Ansvaret ska tas där barnet befinner sig i alla delar av sin resa.

Barncentrerat arbetssätt

Förskolan har ett ansvar att vara en trygg plats där barnet också förbereds på ett lekfullt och pedagogiskt sätt för grundskolan. Grundskolans olika stadier har väldefinierade ansvar för elevens kunskapsutveckling. Det innebär att rätt insatser ska ges till barn som behöver extra stöd för att klara sig men också till dem som klarar målen och som behöver stimulans för att utvecklas vidare. Grundskolan har också ett ansvar för att främja elevernas intresse för vidare utbildning både på gymnasiet och därefter.

Falun ska vara en skolstad med höga ambitioner där måluppfyllelse i grund-, gymnasie- och vuxenutbildning bidrar till att minska social och ekonomisk utsatthet. Vi ska främja god hälsa, medvetna utbildningsval och livslångt lärande. Viktigt att barn är medvetna om sina rättigheter. Flickor och pojkar ska växa upp med samma möjligheter. Alla barn har rätt till en uppväxt med god fysisk såväl som psykisk hälsa och välbefinnande.

Tidiga insatser och samarbete med andra förvaltningar och myndigheter är centralt för att förebygga hinder på vägen. Tät samverkan mellan Falu kommun och Region Dalarna är en förutsättning för ett barncentrerat arbetssätt och rätt stöd för de barn där vården behöver kopplas in. Här ser vi att kommunens och regionens arbete inom ramen för *Tillsammans för varje barn* bidrar på ett värdefullt sätt även fortsättningsvis.

Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjning är centralt för att skolan skall lyckas med sitt uppdrag. Kunskap och färdigheter som möter det hållbara samhällets och arbetslivets krav på kompetens ska säkerställas. Genom höjd måluppfyllelse i grund-, gymnasie- och vuxenutbildning bidrar vi till att minska social och ekonomisk utsatthet.

Gymnasieskolan har ett uppdrag att göra våra ungdomar redo för arbete eller högre studier, detta kräver i sin tur kontinuerligt samarbete med exempelvis det lokala näringslivet. En bra relation mellan skolan och företagen ger förutsättningar för ett ökat näringsliv. Vi har ett nära samarbete med både vår egen högskola, liksom med högskolor i vårt närområde.

Digitalisering och teknik

Coronapandemin har gett oss erfarenhet av nätbaserad undervisning, både dess fördelar och utmaningar. Idag finns en väl utvecklad kunskap om hur nätbaserad undervisning kan användas som komplement till platsundervisning, även efter pandemin. Men barn har olika förutsättningar att studera i hemmiljö, därför måste skolan ta hänsyn till det. Organiserad läxhjälp och studiehjälp är viktiga stöd för att hjälpa alla elever att nå målen.

Takten i digitaliseringen ska öka, med mål att utveckla våra utbildningsmetoder liksom för förbättrad kommunikation med vårdnadshavare och omvärld.

Vi vill därför tillsammans med verksamheten utveckla digitala system som gynnar inläring och utveckling. En del i detta är även att optimera och se över IT-verktyg samt att fortsätta effektivisera interna processer och administration.

Indikatorer kopplade till målområdet och resultatmålet

Koppling Agenda 2030	Indikator	2020	2021	Målvärde för indikatorn		
				2023	2024	2025
Mål 4.1 - Likvärdig utbildning av god kvalitet	Lärare (heltidstjänster) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskola åk 1-9, kommunala skolor, andel (%)	69,1%	68%	73%	74%	74%
Mål 4.2 - God utbildning för alla	Barn 1-5 år inskrivna i förskola, andel (%)	85,2%	83,3%	86%	87%	88%
Mål 4.1 Likvärdig utbildning av god kvalitet, Mål 4.5 - Minskande utbildningsskillnader mellan könen samt Mål 5 - Jämställdhet	Elever i åk 3 som deltagit i alla delprov som klarat alla delprov för ämnesproven i SV, Sv2 och MA, lägeskommun, genomsnittlig andel (%) ¹	-	-	71%	72%	72%
	• andel (%) Pojkar	-	-			
	• andel (%) Flickor	-	-			
	Elever i åk 6 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen (som eleven läser), lägeskommun, andel (%) Totalt	77,3%	72,9%	85%	85%	85%
	• andel (%) killar	78,4%	68,9%			
	• andel (%) tjejer	80,8%	77%			
	Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel (%) Totalt	88,8%	88,3%	90%	91%	92%
	• andel (%) killar	87,3%	86,9%			
• andel (%) tjejer	90,6%	89,8%				
Mål 4.1 - Likvärdig utbildning av god kvalitet	Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun	77,8%	73,3%	75%	77%	80%
	- andel (%) killar	74%	76,4%			
	- andel (%) tjejer	81,3%	70,8%			
NY Mål 4.5 - Utrota diskriminering i utbildning, Mål - 4a Skapa inkluderande och trygga utbildningsmiljöer	Elever i åk 9: Jag känner mig trygg i skolan, positiva svar, andel (%)	83,5%		85%	87%	87%
	• andel (%) killar	87%				
	• andel (%) tjejer	80%				
LUPP/Trygghet	Andelen negativa svar på frågan: "Under de senaste sex månaderna, har du blivit mobbad, trakasserad eller utfrys?" ²					
	- andel (%) killar		17 %			Sjunker
	- andel (%) tjejer		25 %			Sjunker

Målområdet har koppling till nedanstående globala mål för hållbar utveckling:

¹ På grund av Covid-19 genomfördes inga ämnesprov för åk 3 under läsåret 2019/2020 varför inga uppgifter finns för året.

² Med negativa svar avses de som svarat "Ja, under en längre period och "Ja, enstaka gånger".

Målområde 2: Egen försörjning

Falualliansen mål: Falu kommun skapar förutsättningar för varje individs oberoende och möjlighet till egen försörjning

Basen för alla vuxna människor är att kunna gå till ett eget arbete och kunna försörja sig och sin familj. Vårt fokus ligger på jobb, utbildning och matchning liksom hälsofrämjande, förebyggande och rehabiliterande insatser för att minska ohälsa.

Pandemin har inneburit att de som står långt från arbetsmarknaden har fått det svårare. Det är också svårare att komma in på arbetsmarknaden. Insatser för unga och invandrade är särskilt angeläget på en försämrad arbetsmarknad. Samtidigt är det fortfarande svårt för många företag att hitta rätt kompetens. Därför är det önskvärt att fler utbildar sig mot bristyrken för bättre matchning på arbetsmarknaden. Vi arbetar aktivt för att lyfta individer ur långtidsarbetslöshet genom tätt samspel mellan bistånds- och arbetsmarknadsinsatser.

En examen motsvarande gymnasium är i praktiken ett krav för att kunna etablera sig på dagens arbetsmarknad. För vissa yrken krävs ytterligare utbildning, och då skall gymnasiestudierna ha förberett eleven för att klara detta. Vuxenutbildning och yrkesutbildning är ett viktigt komplement till gymnasiet. Falu kommuns auktorisationsmodell för vuxenutbildning skapar stor flexibilitet och möjliggör ett skraddarsytt utbud av vuxen- och yrkesutbildningar. Jobbspåret, där vuxenutbildningen i Falu kommun skraddarsyr utbildningar efter en eller flera arbetsgivares specifika kompetensbehov, är en effektiv väg mot anställning och innebär att ett företag får ett behov tillgodosett.

Ett bra samarbete mellan skola, arbetsliv och näringsliv ger våra unga bättre möjlighet att göra kloka val utifrån såväl personliga intressen som arbetsmarknadens framtida behov. Det är också viktigt att skolan lyckas förmedla en förståelse för vad de kunskaper barnen skaffar sig kan användas till i livet efter skolan. Falun och Dalarna har en lång tradition av företagsamhet och entreprenörskap som med största sannolikhet kommer att bli ännu viktigare i framtiden. Därför prioriterar vi exempelvis Ung Företagsamhet och tätare kontakter med vårt omgivande näringsliv för att hålla medarbetare och elever uppdaterade kring utveckling av samhälle, arbetsmarknad och ny teknologi.

Alla människor ska ges möjlighet att komma in på arbetsmarknaden på ett sätt så att man både orkar och har viljan att under lång tid verka inom yrkeslivets olika skeden och uppleva glädjen att ha en egen försörjning. Sommarjobb/praktikplatser/feriearbete är viktigt som insteg på arbetsmarknaden för unga. Äldre kan vara en tillgång i yrkeslivet och hjälpa till att lösa bemanningsutmaningar för såväl offentlig verksamhet som företag.

När vi utbildar timvikarier inom äldreomsorgslyftet skapas möjlighet för de vikarier som saknar utbildning att få en yrkesutbildning och en fast anställning. Vi har också ambitionen att minska andelen timanställningar och konvertera dem till fasta anställningar. Vi gör detta både som en personalinsats, för att säkerställa kompetens, och för att skapa bättre kontinuitet för våra kunder

För den med en funktionsnedsättning kan svårigheterna att komma in på arbetsmarknaden verka oöverstigliga ibland på grund av ett allt för omhändertagande synsätt. Vårt fokus ligger på jobb, utbildning och matchning liksom hälsofrämjande, förebyggande och rehabiliterande insatser för att minska ohälsa samt en integration som ser varje individs möjligheter.

Indikatorer kopplade till målområdet och resultatmålet

Koppling Agenda 2030	Indikatorer	2020	2021	Målvärde för indikatorn		
				2023	2024	2025
Mål 1.1 Ingen Fattigdom	Inv. 0-19 år i ekonomiskt utsatta hushåll, andel (%)	7,1%		7,0%	6,9%	6,7%
Mål 4 God utbildning för alla Mål 8 Anständiga arbetsvillkor	Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter fullföljd gymnasieutbildning, hemkommun, andel (%)	80,2 %		Ökar		
	• andel (%) män	83,6%				
	• andel (%) kvinnor	77%				
Mål 8.5 Anständiga arbetsvillkor och ek. tillväxt Mål 5.1 Jämställdhet	Långtidsarbetslöshet 25-64 år årsmedelvärde, andel (%) av bef. Totalt	2,9%	3,1%	Sjunker		
	• andel (%) män	3,0%	3,3%			
	• andel (%) kvinnor	2,8%	2,8%			
Mål 8.6 Anständiga arbetsvillkor och ek. tillväxt.	Invånare 16-24 år som varken arbetar eller studerar, andel (%)	5,2%		Sjunker		
	Pub. v 50 2022 (för 2020)	(2019)				
	• andel (%) män	5,6%				
	• andel (%) kvinnor	4,9%				
Mål 10 Minskad ojämlikhet Mål 5.1 Jämställdhet	Förvärvsarbetande skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar) 20-64 år, vistelsetid 4-6 år, andel (%) Totalt	58,4 %		Ökar		
	• andel (%) Män	66,5%				
	• andel (%) Kvinnor	47,7 %				
Mål 11 Hållbara städer och samhällen	Demografisk försörjningskvot	0,85	0,87	0,87	0,86	0,84
NY - Mål 1. Ingen fattigdom, Mål 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, Mål 10. Minskad ojämlikhet	Vuxna biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel (%) av befolkningen ³	1,2%		1,1%	1,1%	1,0%
	• andel kvinnor	1,2%				
	• andel män	1,2%				
NY – Mål 1. Ingen fattigdom, Mål 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, Mål 10. Minskad ojämlikhet	Vuxna biståndsmottagare med mycket långvarigt ekonomiskt bistånd, andel av vuxna biståndsmottagare (%) ⁴	21,5 %		Sjunker		

Målområdet har koppling till nedanstående globala mål för hållbar utveckling.

³ Vuxna biståndsmottagare med **långvarigt** ekonomiskt bistånd under året dividerat med antalet vuxna invånare (18 år och äldre). Långvarigt bistånd avser 10-12 månader under året.

⁴ **Mycket långvarigt** bistånd avser minst 27 månader under en period av tre år med uppehåll högst 2 månader i rad.

Målområde 3: Växande näringsliv

Falualliansen mål: Falu kommun har ett växande näringsliv och ett attraktivt företagsklimat

Positivt företagsklimat

Falun ska vara en plats där företag vill vara etablerade. Företagsamhet, entreprenörskap och ett gott företagsklimat skapar förutsättningar för jobb och välfärd. Samarbete med företagen på deras villkor är en förutsättning som ger tydliga signaler till företag att hela Falun prioriterar våra företag.

Falu kommun satsar på nyetableringar, god företagsmiljö, snabb, rättvis och god myndighetsutövning, och god kommunikation med kommuninvånare och företag.

En företagervänlig kommun strävar efter korta handläggningstider och god service. Falu kommun ska kännetecknas av en effektiv och bra företagservice där enkelhet och dialog ska fortsätta utvecklas. De goda exemplen med kommunens företagslots och mark- och exploateringslots kan tjäna som modeller för liknande servicetjänster för att främja tillgänglig och effektiv handläggning. Vi vill minska ledtiderna för bygglov och planläggning.

En väg in är en princip som gör det enkelt att hitta rätt både vid fysisk kontakt, genom telefon eller via e-tjänster. Användarvänlighet och enkelhet ska känneteckna hanteringen även för komplexa ärenden.

Politiken skapar förutsättningar

Vi ska göra kommunen mer attraktiv på många olika sätt. Det innebär att vi planerar för nya bostäder, nya arbetsplatser och ny mark för företag i hela kommunen. Det innebär också att vi sköter om fastigheter, markytor, skyltar och installationer så att de är välvårdade och ger ett gott intryck.

Vi skapar förutsättningar för expansion och utveckling för både befintliga och nya företag. Det innebär också att vi måste vara vaksamma på kommunal konkurrens. Att göra kommunen mer attraktiv innebär också att vi eftersträvar en professionell kontakt med kommunens företag i de frågor där det krävs.

Under de närmaste åren ska vi skapa förutsättningar för försvarsetableringen. Vi ska också verka för att fler etableringar ska komma till. Det innebär att gradvis bygga upp en markreserv och få tillgång till mark för såväl bostäder som verksamhetsområden.

God infrastruktur är en förutsättning där tillgång till bredband och goda kommunikationer på vägar och järnvägar är viktigt. Därför krävs en aktiv dialog med Trafikverket och Region Dalarna för att främja Falu kommuns intressen. Vi ska vara aktiva inom olika infrastrukturnätverk och lyfta Faluns intressen. Långsiktighet är nödvändigt för att nå framgång i infrastrukturfrågor.

Falu kommuns myndighetsutövning har gott rykte men vi strävar efter att bli ännu bättre. Effektiv och förutsägbar handläggning bidrar till gott förtroende. Vi vill också att Falu kommun inleder en omställning till efterhandsdebitering vid tillsyn. Vi ser fördelar med en kontinuerlig egen uppföljning av hur såväl företagen som den enskilde upplever kommunikation och kontakt med kommunen.

Företagarna själva är de bästa ambassadörerna för Falun som företagarkommun. Därför är det viktigt att skapa delaktighet och positivt engagemang för utvecklingen i Falu kommun. Kontakter mellan skolan och näringslivet bidrar också till att sprida positiva attityder till företagande bland unga.

Möjlighet att testa företagsamhet genom UF-företag bidrar till ökat intresse för företagande hos unga. Traditionellt så är det fler män än kvinnor som startar företag. Tjejer som deltar i UF verksamhet startar eget i ännu högre grad än killar. Därför ska UF-företagande även ses som ett medel för att skapa ökad jämlikhet inom entreprenörskap och företagande.

Det pågående arbetet med kommunens näringslivsstrategi och handlingsplaner för framgångsrikt företagande som görs i samarbete med näringslivets representanter från olika branscher skapar förutsättningar för att flytta fram kommunens position som företagskommun.

Indikatorer kopplade till målområdet och resultatmålet

Koppling Agenda 2030	Indikatorer	2020	2021	Målvärde för indikatorn		
				2023	2024	2025
Mål 8.3 Främja politik för [...] ökad företagsamhet	Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Totalt, NKI	77	74	79	80	82
	Företagsklimat enligt Svenskt näringsliv: "Vilket sammanfattande omdöme vill du ge företagsklimatet i kommunen?" (Företagare)	3,23	3,32	3,4	3,5	
	Andel företagsamma av den arbetsföra befolkningen 16-74 år (%)	12,1%		12,2%	12,3%	12,4%
	Andel företagsamma kvinnor (%)	7,16% (2019)				
	Andel företagsamma ungdomar, 16-34 år (%)	4,93% (2019)				
	Andel företag med regional verksamhet som lämnat anbud av totalt antal lämnade anbud (%) ⁵		58,3%	Ökar		
	Andel tecknade avtal med regional anknytning av total antal tecknade avtal (%)		78,5%	Ökar		
Mål 9 - Hållbar industri, innovationer och infrastruktur	Tillgång till bredband, minst 100 Mbit/s, andel	80%	83%	86%	89%	95%

Målområdet har koppling till nedanstående globala mål för hållbar utveckling:

⁵ Regionala anbud avses de företag som har något lokalkontor inom Upphandlingscenters samverkansområde.

Målområde 4: Attraktiv boendekommun

Falualliansen mål: Falun är en attraktiv boendekommun som präglas av goda livsmiljöer

Falun ska vara en kommun dit människor vill flytta, leva, verka och bo. Vi vill bevara, utveckla och skapa attraktiva miljöer i hela Falu kommun. Vi bygger ett samhälle som vi tror på och där människor blandas genom aktiv samhällsplanering. Med fokus på trygghet, bra bostäder med en variation av upplåtelseformer för alla åldrar, etnicitet och samhällsklasser, hållbara kommunikationer, ett aktivt kultur- och fritidsliv och högkvalitativ kommunal service, såsom bra skolor, bidrar vi till att våra invånare och besökare trivs och mår bra i miljöer som ska vara trygga, hållbara och tillgängliga.

För att uppnå en attraktiv boendekommun är den fysiska planeringen samt tillhandahållande av så väl attraktiv boende- som verksamhetsmark viktiga faktorer som ska leda till ett hållbart samhälle som står starkt över tid. Här har de fördjupande översiktsplanerna en viktig roll att fylla. Inte minst för att möjliggöra byggnation även på landsbygden. Det är viktigt att visa på möjligheterna med att bo och verka på landsbygden. Där finns t.ex. projektet Landsbyggare i Falun ska marknadsföra Falu kommuns kommundelar och stärka platsidentiteten i respektive kommundel.

En attraktiv boendekommun handlar naturligtvis inte enbart om det fysiska boendet. Vi ska vara stolta över Falun och den historia vi bär på. Världsarvet ska vårdas och det ska synas att Falun är en världsarvsstad. Skötseln och driften av kommunens vägar, park- och skogsmark samt stadsmiljöer är viktiga områden som är starkt förknippade med hur attraktiv och trygg kommunen upplevs liksom enkelheten att transportera sig. T.ex. är projektet ”Trygg och säker stadskärna” viktig för att öka tryggheten i centrum genom att se över hur den fysiska miljön ser ut, belysning och hur vi får fler människor som rör sig i olika områden.

Näringsliv och infrastruktur

Ett välmående näringsliv är en viktig faktor för att skapa en attraktiv boendekommun. Vi satsar på en stark besöksnäring och att hela kommunen ska växa på ett hållbart sätt utifrån tre områden som beskrivs i den beslutade besöksnäringstrategin: idrott, kultur och utomhusaktiviteter (*outdoor*).

Företagen är viktiga både för att tillskapa nya bostäder, såväl seniorboende, trygghetsboende, flerfamiljshus som småhus för att få igång flyttkarusellen och tillskapa nya boenden. Vi vill även att allmännyttan fortsätter bygga på landsbygdens samt värnar alla typer av boendeformer för att motverka segregation.

När kommunen växer är det viktigt att satsa på en väl fungerande infrastruktur. Både när det gäller hur boende, besökare och företagare ska ta sig till och från Falun men även inom kommunen. Därför prioriterar vi satsningar både på vägar, cykelvägar, kollektivtrafik och säkra skolvägar. Därutöver också på en utbyggnad av bredband som är en viktig faktor för att kunna leva, bo och verka i Falu kommun.

Teknik

Inom teknikområdet pågår en ständig utveckling på smarta lösningar som kan tillvaratas för att skapa en boendemiljö med fokus på trygga, tillgängliga och smarta bostäder. Med hjälp av befintlig IoT-teknik vill vi effektivisera och kvalitetssäkra Faluns infrastruktur. Vi har mycket att vinna på att samverka över hela kommunkoncernen och arbeta för ett smartare Falun.

Vi ser ett behov av att finna nya möjligheter att lösa frågan om VA på alternativa sätt. Det kan finnas alternativ till att bygga ut kommunalt i vissa områden. Detta vill vi främja genom att erbjuda VA-rådgivning för enskilda avlopp och gemensamma samfälligheter.

Vi satsar även på att wi-fi ska finnas på samtliga vård- och omsorgsboenden i kommunen.

Dialog

En attraktiv boendemiljö förutsätter även en god dialog på många olika plan. Inom kommunkoncernen. Mellan kommunen och medborgarna. Med olika föreningar såsom

pensionärsföreningar och idrottsföreningar. Genom ett förtroendefullt samarbete med intresseföreningarna skapar vi förutsättningar för utveckling i våra yttre kommundelar.

Indikatorer kopplade till målområdet och resultatmålet

Koppling Agenda 2030	Indikatorer	2020	2021	Målvärde för indikatorn		
				2023	2024	2025
Mål 11 - Hållbara städer och samhällen	Nettoinflyttning Falu kommun	122	182	300	300	300
Mål 11 - Hållbara städer och samhällen	Färdigställda bostäder, antal nya per år, totalt	247		300	300	300
Medborgarundersökningen/ Samhällsservice	Andelen positiva svar på frågan: "Hur tycker du följande fungerar i din kommun? Tillgången till kommunal service utanför kommunens centralort, t.ex. skola, äldreomsorg, bibliotek."		75%	77%	80%	85%
Medborgarundersökningen/ Bibliotek, kulturliv, mötesplatser	Andelen positiva svar på frågan: Vad tycker du om utbudet av ställen för unga att träffas på i kommunen? (t.ex. fritidsgårdar, ungdomsklubbar)		14%	20%	25%	30%
Medborgarundersökningen/ Bibliotek, kulturliv, mötesplatser	Andelen positiva svar på frågan: Vad tycker du om utbudet av ställen för äldre att träffas på i kommunen? (t.ex. träffpunkter)		46%	50%	55%	60%
Medborgarundersökningen/ Trygghet i samhället	Andelen negativa svar på frågan: Hur orolig är du för att det kommer ske en allvarlig samhällsstörning i kommunen? (t.ex. skogsbrand, översvämning) ⁶		24%	20%	16%	12%
Medborgarundersökningen/ Bemötande, information och inflytande	Andelen positiva svar på frågan: Vad tycker du om möjligheterna som kommunens invånare har att delta aktivt i arbetet med utveckling av kommunen? (t.ex. medborgardialoger, samråd)		39%	42%	45%	50%
LUPP/Politik och samhälle	Andelen positiva svar på frågan: "Vilka möjligheter har du att föra fram dina åsikter till dem som bestämmer i kommunen?"					
	• andel (%) tjejer		15%	Ökar		
	• andel (%) killar		23%			
Mål 11 - Hållbara städer och samhällen	Trångboddhet i flerbostadshus, enligt norm 2, andel (%) ⁷	13,6%	12,2%	12%	11%	9%
	• andel (%) kvinnor	12,9%	12,2%			
	• andel (%) män	14,4%	13,7%			

Målområdet har koppling till nedanstående globala mål för hållbar utveckling.

⁶ Med negativa svar avses de som svarat "ganska orolig" eller "mycket orolig"

⁷ Norm 2, skapades 1965. Hushållet räknas som trångbott om det bor mer än två personer per rum (kök och vardagsrum oräknade). Personer i ensamhushåll räknas inte som trångbodda. Specialbostäder (studentlägenheter, bostäder för äldre/funktionshindrade etc.) är inte medräknade.

Målområde 5: Bekämpa miljö- och klimatförändringen

Falualliansen mål: Falu kommun tar sitt klimatansvar på allvar och prioriterar åtgärder mot miljö- och klimatförändringarna

Falu kommun ska verka för ett samhälle med så låg klimatpåverkan som möjligt genom minskande utsläpp och övergång till förnybara energikällor. Vi tar ansvar för kommunens egna verksamheter och verkar för minskade klimatutsläpp i övrigt genom samverkan med andra privata och offentliga aktörer.

Det finns en stor vilja och drivkraft i samhället att bidra till att nå klimatmålen. Falu kommun ska samverka med både privata och offentliga aktörer och identifiera gemensamma möjligheter att göra klimatnytta. Inte minst inom näringslivet finns en stor motivation och vilja att bidra till omställning.

Att bromsa klimatförändringarna är kanske vår största globala utmaning. Det ställer krav på åtgärder för minskade utsläpp av växthusgaser. Det finns en tydlig koppling mellan klimatmål och biologisk mångfald. Robusta och varierade ekosystem bidrar till att lagra koldioxid och minska utsläppen.

Vi styr mot ett robust samhälle baserat på fossilfri energi, ökad återvinning och hållbara vatten- och avloppslösningar. Det innebär också att prioritera flödesdämpande insatser i vattendrag och vid exploatering. Kommunens fysiska planering, trafikplanering och samhällsbyggande ska bidra till ett klimat- och miljöanpassat samhälle.

Falun är byggt på spåren av kopparhanteringen. Stora mängder miljöfarligt avfall är deponerat i slaggvarpar och andra lämningar efter gruvdriften. För att undvika långa och dyra transporter av sådant avfall så är det önskvärt att en deponi för farligt avfall ska finnas i Falu kommun. Vi verkar därför för att möjliggöra deponi av farligt avfall i egen regi.

Mer än 60 procent av klimatutsläppen i Falu kommun kan knytas till resor och transporter. Genom att involvera transportsektorn i klimatarbetet så skapas delaktighet samtidigt som takten kan ökas i omställningen mot minskade utsläpp från transportsektorn. Kommunen ska eftersträva att miljöpåverkan från upphandlade aktörers transporter minskas. Det kan innebära att lokala leverantörer främjas samtidigt som klimatpåverkan minskas.

Vi inspirerar och underlättar för invånare att ställa om till klimatsmarta levnadsvanor exempelvis genom att skapa förutsättningar för barn och unga att välja aktiva skoltransporter. Det innebär också fortsatt utbyggnad av gång- och cykelvägar i enlighet med cykelplanen. En särskild prioritering görs för att arbeta med säkra skolvägar.

Digitaliseringens möjligheter ska nyttjas för att kontinuerligt följa upp klimatutsläpp och identifiera insatser för att minska dem. Det gäller i kommunens interna arbete med exempelvis lokaler, kosthantering, återvinning och transporter, men också när det gäller att sätta mål för minskade utsläpp i samhället i övrigt där samverkan med andra privata och offentliga aktörer är ett viktigt sätt att nå målen.

Innovation och omställning till klimatomfattig och ekologisk hållbarhet innebär inte bara krav. Det rymmer också möjligheter för såväl företag som kommun. Det kan bidra positivt till och öka Faluns attraktivitet, både som plats att bo och som plats att arbeta.

Inom bostadsbyggandet ska vi aktivt arbeta för att stödja möjligheter till nyttjande av nya tekniska lösningar där kommunens egna lokaler ska vara förebilder i utvecklingen.

Uppföljning

Koppling Agenda 2030	Indikatorer	2020	2021	2022	Målvärde		
					2023	2024	2025
Mål 13 - Bekämpa klimatförändringen, Mål 11.6 minska städernas miljöpåverkan per person	Utsläppsminskning av växthusgaser co2-ekv totalt i geografiska området jämfört med 1990 (%)	-41,2% (2019)			-46	-50	-52
	Utsläppsminskning av växthusgaser från transporter (CO2-ekv. ton/år) i geografiska området i procent jmf 2010	-26,8% (2019)			Ökar		
Mål 12.5 minska mängden avfall	Insamlat kommunalt avfall totalt, kg/invånare (justerat)	461 kg			450 kg	440 kg	430 kg
Mål 13 - Bekämpa klimatförändringen, Mål 11.6 minska städernas miljöpåverkan per person	Andel fossilbränslefria fordon i fordonsflottan, Falu kommun org	10%			40%	50%	60%
Medborgarenkäten/resor och kommunikationer	Andel positiva svar på frågan: "Vad tycker du om utbudet av gång- och cykelvägar i kommunen?"		76%		77%	78%	81%
Medborgarenkäten/resor och kommunikationer	Andelen positiva svar på frågan: "Vad tycker du om möjligheterna att på ett enkelt sätt använda kollektivtrafiken för dina vardagliga resor, t.ex. till arbete, skola eller annan sysselsättning?"		56%		58%	61%	64%
Mål 15 - Ekosystem och biologisk mångfald	Skyddad kommunal naturmark (Hektar)			883 ha	Ökar		
	Ängsmark (även kallad slättermark) som sköts av kommunen (Hektar) ⁸			2,1 ha	Ökar		
	Betesmark som sköts av kommunen (hektar)			29,8 ha	Ökar		

Målområdet har koppling till ovanstående globala mål för hållbar utveckling:

⁸ För betesmark och slättermark omfattar både kommunalt ägd mark samt mark som ägs av annan men att **kommunen** sköter marken. Den omfattar även ytor som inte är skyddade.

FINANSIELLA MÅL FÖR GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

Falun växer och får fler invånare vilket innebär att investeringarna under de kommande åren kommer att ligga på en hög nivå. På både kort och lång sikt är det därför av yttersta vikt att ha balans mellan intäkter och kostnader samt fokusera på driftkonsekvenser av investeringar och långsiktiga åtaganden. Varje generation ska bära sina kostnader, vilket kräver stort ansvarstagande och god budgetdisciplin.

Långsiktig planering och en stabil ekonomi gör det möjligt att klara tuffare perioder, satsa offensivt samt hantera nya förutsättningar och konjunkturväxlingar. Det förutsätter att alla bolag och förvaltningar har en budget i balans. En välskött ekonomi skapar trygghet för medarbetare och bidrar till möjligheterna att ge en bättre service till invånare, brukare och kunder.

För kommunkoncernen

Inom kommunkoncernen finns gemensamma prioriterade målområden för både finansiella och verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning. För bolagen anges målsättningarna i ägardirektiven. För såväl de helägda bolagen som för kommunen anges finansiella mål kopplat till resultat och soliditet. Kommunfullmäktiges prioriterade målområden riktar sig till både den kommunala organisationen och de kommunala bolagen. Utöver dessa kan bolagen utfärda egna kompletterande riktlinjer och mål för finansiell planering. Respektive styrelse har ett självständigt ansvar för bolagets finansiella verksamheter och risker. Uppföljning av de kommunala bolagens finansiella mål sker i samband med årsredovisningen.

För Falu kommun

Mål 1. Kommunens resultat ska uppgå till minst 2 % av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning.

Sedan 2006 har kommunen haft som finansiell målsättning att resultatet ska uppgå till minst två procent av skatteintäkter och utjämning. Motiven till att uppnå ett sådant överskott är t ex kommande års investeringsbehov, ökade kostnader för avtalspensioner, strävan att stärka soliditeten och en reserv för oförutsedda händelser.

Mål 2. Soliditeten, inklusive ansvarsförbindelse för pensioner, ska förbättras.

Soliditeten (eget kapital i procent av totala tillgångar, exklusive förmedlade lån) speglar hur mycket tillgångar och skulder som ansamlats under tidigare generationer. Ur ett generationsperspektiv bör soliditeten beräknas med samtliga tillgångar och skulder, även inklusive de pensionsskulder som intjänats av personal före 1998 och som inte redovisas i balansräkningen.

Per 31 december 2021 uppgick soliditet inklusive pensionsskulder till 15 %.

Mål 3. Självfinansieringsgraden, som snitt under en 5-årsperiod, ska vara minst 50 %.

Investeringar som görs i den kommunala verksamheten innebär kostnadsbelastningar över långa perioder. Det är därför viktigt att investeringarna finansieras så att kommande generationer inte belastas med effekter av tidigare investeringar. Självfinansieringsgraden visar till hur stor del kommunens investeringar finansieras enbart med medel som kommunen själv genererat.

Den tidigare målsättningen om, i princip, helt egenfinansierade investeringar ser ut att vara extremt svår att nå under planperioden. Skälen till stor självfinansiering är fortsatt mycket prioriterade. Under den kommande planperioden 2023 - 2025 medför dock den pågående pandemin och lågkonjunkturen att självfinansieringsgraden inte når upp till den långsiktigt hållbara nivån. Under planperioden 2023 - 2025 är målsättningen att självfinansieringsgraden ska ligga på minst 50 %. Därefter måste andelen investeringar som egenfinansieras öka igen.

EKONOMISK SAMMANSTÄLLNING

Driftramar för budget 2023 och ekonomisk plan 2024 och 2025 (belopp i tkr)

Styrelse/Nämnd	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Kommunstyrelsen:				
<i>Kommundirektören</i>	3 924	5 066	5 114	5 191
<i>Kommunstyrelseförvaltningen</i>	63 454	75 171	75 825	76 957
<i>Sektor Service</i>	7 992	0	0	0
<i>Beslutsorgan</i>	22 712	22 473	22 810	23 152
<i>Reserv - oförutsedda händelser</i>	30 000	25 000	30 000	30 000
<i>Kollektivtrafik</i>	26 100	29 000	29 435	29 877
<i>Ej förvaltningsanknuten verksamhet</i>	84 415	91 016	92 223	93 446
Summa kommunstyrelsen	238 597	247 725	255 408	258 623
Barn- och utbildningsnämnd	1 548 959	1 799 522	1 842 707	1 890 296
Omvårdnadsnämnd	852 669	1 364 412	1 447 233	1 495 919
Arbetslivs- och socialnämnd	822 100	233 366	235 911	239 521
Miljö- och samhällsbyggnadsnämnd	136 819	168 240	159 137	182 288
MSN exploateringsverksamhet	0	-15 000	-29 000	-58 000
Myndighetsnämnd	13 184	15 077	15 303	15 532
Kultur- och fritidsnämnd	211 204	224 470	231 631	235 085
Servicenämnd	0	5 226	5 305	5 384
Valnämnd	2 575	233	236	240
Gem nämnd för alkoholhandläggning	0	0	0	0
Gem nämnd för upphandling	6 168	6 520	6 618	6 717
Överförmyndarverksamhet	5 144	5 294	5 372	5 453
Kommunrevision	2 457	2 517	2 554	2 593
Summa verksamheter drift	3 839 876	4 057 602	4 178 416	4 279 651
Centralt finansierad pensionskostnad	64 548	52 519	50 385	45 389
Avgår intern intäkt för interna kapitalkostnader	-178 844	-206 803	-233 625	-246 411
Summa totalt	3 725 580	3 903 318	3 995 176	4 078 630

Ramväxlingar mellan nämndernas driftbudgetar

Ovanstående driftramar innehåller, förutom den politiska ledningens prioriteringar, ramväxlingar enligt nedan:

- Ramväxling avseende effekt av höjd internränta från 1,0 % till 1,25 % – totalt 6 111 tkr till samtliga nämnder från den kommunövergripande finansieringen
- Ramväxling avseende höjning av PO-pålägget med 3,5 procentenheter – totalt 64 652 tkr till samtliga nämnder från den kommunövergripande finansieringen

- Ramväxling avseende anpassning av ramar till beslutad ny nämndstruktur – omfördelning mellan berörda nämnder
- Ramväxling avseende avtal med Samuelsdals Golf AB – 164 tkr från miljö- och samhällsbyggnadsnämnden till kultur- och fritidsnämnden

Investeringar 2023–2027

Investeringsstakten har under senare år varit hög och ser fortsatt mycket hög ut under kommande planeringsperiod. På kort sikt måste kommunen hantera ökande investeringsbehov i skolor och vård- och omsorgsboenden, lokaler, park- och gatanläggningar, men även stora demografiska förändringar. Oberoende av om detta sker genom att kommunen bygger i egen regi eller hyr externt påverkas nämndernas driftkostnader.

För att skapa en investeringsnivå som är långsiktigt hållbar, har en investeringsberedning tillsatts bestående av en styrgrupp med kommunalråd, oppositionsråd och ordföranden från berörda nämnder samt en arbetsgrupp med ansvariga tjänstemän från berörda förvaltningar. Investeringsberedningens uppdrag är att göra kommunövergripande prioritering och samordning av kommunens totala investeringsbehov i syfte att nå en långsiktigt hållbar investeringsnivå.

Investeringsnivån ska inte överstiga 587 mnkr 2023, 670 mnkr 2024 och 621 mnkr 2025. Detta innebär att investeringarna under planperioden inte kan finansieras med eget kapital till 100 procent. För att kunna hålla planperiodens höga investeringsnivå krävs att Falu kommun ökar sina lån i takt med att investeringarna genomförs. Lånebehovet kan begränsas om försäljning av fastigheter som är dåligt utnyttjade eller inte används för kommunal verksamhet genomförs.

För åren 2026–2027 återfinns investeringsbehov för 568 mnkr 2026 och 579 mnkr 2027. Största enskilda posterna dessa år är fortsatta satsningar på förskolor, skolor, vård- och omsorgsboenden samt gruppboendestäder.

Servicekommitténs fastighetsinvesteringar under planperioden avser flera nya förskolor och investeringar i skolbyggnader. Det är viktigt med kontinuerlig och långsiktig dialog mellan servicekommittén och barn- och utbildningskommittén för att skapa kostnadseffektiva, långsiktiga lokallösningar. Underhållsrenoveringar i ventilation och skolköksrenoveringar fortsätter enligt plan. Planer finns även för flera gruppboendestäder inom LSS. Alternativ till egen byggnation kan vara hyreskontrakt i externa lokaler, något som avgörs beroende på det långsiktiga behovet.

Investeringsplanen inkluderar två nya vård- och omsorgsboenden.

Om- och tillbyggnation av Kristinehallen finns med i investeringsplanen.

Samtliga investeringar överstigande 5 mnkr ska ha en tidplan för start och avslut, dvs när investeringen tas i bruk, där även betalningsflödet specificeras. Uppföljning och revidering av dessa planer sker i samband med ordinarie periodrapportering.

Vid beräkning av kapitalkostnader tillämpas den av SKR föreslagna internräntan, som för 2023 uppgår till 1,25 procent.

Tabellen nedan visar investeringsutrymme för respektive nämnd.

Investeringsbudget 2023 med plan för 2024–2027 (belopp i tkr)

<i>Nämnd/styrelse</i>	Budget	Plan	Plan	Utanför plan	
	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Kommunstyrelsen</i>	39 500	27 200	17 700	16 700	16 200
Service nämnden	453 000	538 000	495 500	462 000	472 000
Barn- och utbildningsnämnden	8 100	10 600	9 100	9 900	9 900
Omvårdnadsnämnden	14 500	7 000	3 500	3 500	3 500
Arbetslivs- och socialnämnden	3 600	600	700	700	700
Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden	53 200	78 500	83 100	68 550	72 300
Kultur- och fritidsnämnden	14 975	7 675	11 625	6 925	4 425
<i>Summa nämnder</i>	547 375	642 375	603 525	551 575	562 825
<i>SUMMA INVESTERINGAR</i>	586 875	669 575	621 225	568 275	579 025
<i>SUMMA EXPLOATERINGAR</i>	35 870	59 920	48 172	73 950	17 350

Den kommunala budgeten belastas också av de investeringar i Lugnetområdet som genomförs i det helägda bolaget LUFAB:s regi, då dessa anläggningar till största del hyrs av kultur- och fritidsnämnden. Den största investeringen under planperioden avser utvecklingen av isanläggningarna på Lugnet.

Specificering av vissa investeringsprojekt (belopp i tkr)

Nämnd	Investeringsprojekt	2023	2024	2025	2026	2027
KS	Korsnäsdammen	13 400	9 900			
KS	Övriga flödesfrämjande åtgärder	3 000	1 500	500	500	
KS	Trådlös kommunikation	5 000	2 000	3 000	3 000	3 000
KS	Kommunikationsutrustning	9 500	6 000	6 000	6 000	6 000
SEN/Fast	Ventilation och energieffektiviseringar	50 000	25 000	25 000	25 000	25 000
SEN/Fast	Skolor övr larm, myndighetskrav mm	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
SEN/Fast	Grundskola Svärdsjö ombyggnad - etapp 3			10 000		
SEN/Fast	Hälsingbergsskolan			5 000	65 000	90 000
SEN/Fast	Vikaskolan	10 000	80 000	60 000	30 000	
SEN/Fast	Sundbornskolan	110 000	75 000			
SEN/Fast	Samlokalisering sarskola	30 000	50 000	30 000		
SEN/Fast	Västra skolan					50 000
SEN/Fast	Linghedsskolan	7 500				
SEN/Fast	Danholn			5 000		
SEN/Fast	Toftaskolan/Toftaäng		10 500			
SEN/Fast	Liljanskolan		7 000	10 000		
SEN/Fast	Kristinegymnasiet tillbyggnad		60 000	40 000		
SEN/Fast	Förskola Svärdsjö (6 avd) - etapp 3	45 000	30 000			
SEN/Fast	Förskola Lasarettet (8 avd)				45 000	25 000
SEN/Fast	Förskola Britsarvet (2x6 avd)			60 000	40 000	
SEN/Fast	Förskola Södra (6 avd)			30 000	20 000	
SEN/Fast	Förskola Främby (6 avd)					45 000
SEN/Fast	Förskola Grycksbo (8 avd)					45 000
SEN/Fast	Gymnasieskolor	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
SEN/Fast	Matsalar och gymn.salar	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
SEN/Fast	Köksrenoveringar	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
SEN/Fast	Vård/omsorgsboenden ej påbörjat		10 000	75 000	75 000	
SEN/Fast	Vård/omsorgsboenden ej påbörjat			10 000	75 000	75 000
SEN/Fast	Omvårdnad övriga investeringar	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
SEN/Fast	Gruppbostad 2024, 2 st	7 000	30 000			
SEN/Fast	Gruppbostad 2025		5 000	15 000		
SEN/Fast	Gruppbostad 2026			5 000	16 500	
SEN/Fast	Gruppbostad 2027				5 000	16 500
SEN/Fast	Gruppbostad 2028					5 000
SEN/Fast	Kristinehallen	90 000	65 000			
SEN/Fast	Gymnastiksal Södra ej påbörjad		5 000	35 000		
SEN/Fast	Gymnastiksal Östra ej påbörjad				5 000	35 000
MSN	Fastighetsförvärv, markreserven	6 000	4 000	4 000	4 000	4 000
MSN	Beläggningsprogrammet	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
MSN	Falu cykelkommun	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
MSN	Säkrare skolvägar	5 000	5 000	5 000	3 000	3 000
MSN	Teaterparken + gång- och cykelbro under jvg		3 900		10 000	
MSN	Surbrunns trafikplats	600	600	10 000	10 000	10 000
MSN	Korsnäsvägen Knutpunkten-			1 100	10 000	10 000
MSN	Investering till följd av FÖP Falu tätort				7 200	16 200
MSN	Stora Torget	400	400	7 000		
MSN	Postenparkeringen P-hus		38 000	30 000		
MSN	Årummet etapp 2 inkl Holmtorget	9 300				

Specificering av vissa exploateringsprojekt (belopp i tkr)

Nämnd	Exploateringsprojekt	2023	2024	2025	2026	2027
MSN Expl	Lilla Källviken	11 400		2 000		
MSN Expl	Strandvägen	700	13 600	6 500	52 000	
MSN Expl	Nordvästra myran Gator			10 000		
MSN Expl	Borgärdet Svärdsjö			5 000		
MSN Expl	Born		7 500			
MSN Expl	Dalavallen				750	4 500
MSN Expl	Sydvästra Falun, Övre Gruvriset 10:2	7 900			800	
MSN Expl	Kantarellvägen (Övre Gruvriset)	6 200			600	
MSN Expl	Öster Södra Vällan			500	6 000	
MSN Expl	Kvarnberget södra	500			700	10 000
MSN Expl	Regementsetablering	1 000	2 000	1 500	1 000	1 000
MSN Expl	Ingarvet Norr	500	9 500			
MSN Expl	Västra Tallen Norra delen	3 700			600	
MSN Expl	Högskoletomt Myran		25 000			

Resultaträkning 2023–2025

Belopp i mnkr	Prognos apr-22	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Verksamhetens nettokostnad	-3 769,3	-3 903,3	-3 995,2	-4 078,6
- varav pensionskostnad	-190,7	-248,4	-249,2	-247,1
Avskrivningar	-160,6	-179,1	-199,8	-217,5
Summa verksamhetens nettokostnad	-3 929,9	-4 082,4	-4 195,0	-4 296,1
Skatteintäkter	3 216,7	3 357,1	3 474,1	3 593,2
Generella statsbidrag o utjämning	786,9	760,7	781,7	783,6
Summa skatteintäkter	4 003,6	4 117,9	4 255,8	4 376,8
Finansiella intäkter	22,4	29,6	31,3	34,3
Finansiella kostnader	-20,6	-27,6	-33,1	-41,3
-varav ränta pensionsskuld	-6,5	-16,8	-13,2	-11,9
Summa finansnetto	1,8	2,0	-1,9	-7,0
Årets resultat	75,5	37,4	58,9	73,6
Finansiellt mål, 2 % av skatter och utjämning	80,1	82,4	85,1	87,5
Budgeterat resultat i % av skatter och utjämning	1,9%	0,9%	1,4%	1,7%

Avstämning mot balanskrav

Balanskravet, den av riksdagen fastställda nedre gränsen för den ekonomiska utvecklingen i en kommun, innebär att resultatet varje år ska vara positivt, d.v.s. intäkterna måste överstiga kostnaderna. Men ett nollresultat är inte tillräckligt för att på lång sikt uppnå kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning. Bedömningen är att kravet på god ekonomisk hushållning kan anses tillgodosett när årets resultat uppgår till minst två procent av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning.

I enlighet med reglerna om balanskravet ska negativa resultat återställas inom tre år. Inga ansamlade förluster från tidigare år finns i Falu kommuns resultat. Prognosen för 2022 pekar på att Falu kommun kommer att uppnå ett positivt resultat för året.

I samband med bokslutet för 2021 fattade kommunfullmäktige beslut om att avsätta 78 mnkr av årets resultat till resultatutjämningsreserven (RUR), där det sedan tidigare fanns en avsättning om 99 mnkr. Den totala avsättningen är nu 177 mnkr, vilket också är vad reserven maximalt får uppgå till. Syftet med RUR är att kunna bygga upp en reserv under goda tider för att senare, under vissa omständigheter, kunna utnyttja denna när till exempel skatteunderlagsutvecklingen är svag.

Balansräkning 2023–2025

Belopp i mnkr	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Anläggningstillgångar	4 432,7	4 962,3	5 414,2
Omsättningstillgångar	628,5	545,8	498,5
Summa tillgångar	5 061,1	5 508,1	5 912,8
Eget kapital	1 823,4	1 882,4	1 956,0
Avsättningar			
-pensioner	228,5	242,1	249,5
-avsättning löneskatt	55,4	58,7	60,5
-andra avsättningar	31,0	31,0	31,0
Summa avsättningar	314,9	331,8	341,0
-Långfristiga skulder	1 969,0	2 369,0	2 712,0
-Kortfristiga skulder	953,7	924,9	903,8
Summa skulder	2 922,7	3 293,9	3 615,8
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	5 061,1	5 508,1	5 912,8
<i>Ansvarsförbindelse för pensionsförpliktelser</i>	<i>1 172,0</i>	<i>1 142,5</i>	<i>1 105,3</i>

Kassaflödesanalys 2023–2025

Belopp i mnkr	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Den löpande verksamheten			
Årets resultat	37,4	58,9	73,6
Justering för övr ej likviditetspåverkande poster	167,8	187,9	205,5
<i>Medel från verksamheten före förändringar av rörelsekapital</i>	<i>205,2</i>	<i>246,8</i>	<i>279,2</i>
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital			
Förändring av lager	0,0	0,0	0,0
Förändring av fordringar (- anger ökning av fordringar)	0,0	0,0	0,0
Förändring av skulder (+ ökning av skulder)	0,0	0,0	0,0
Kassaflöde från den löpande verksamheten	205,2	246,8	279,2
Investeringsverksamheten			
Investering i anläggningstillgångar	-622,7	-729,5	-669,4
Försäljning av anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-622,7	-729,5	-669,4
Finansieringsverksamheten			
Upptagna lån(+)/amortering av skuld(-)	368,0	400,0	343,0
Ökning(-)/minskning(+) av långfristiga fordringar	0,0	0,0	0,0
Minskning av avsättningar pga utbetalningar			
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	368,0	400,0	343,0
Årets kassaflöde	-49,5	-82,7	-47,2
Likvida medel vid årets början	271,6	222,1	139,4
Likvida medel vid årets slut	222,1	139,4	92,1